

СТАНОВИЩЕ

от проф. Дарина Зиновиева, д.ю.н. от Юридически факултет на
ПУ "П. Хилендарски", Институт за държавата и правото, БАН

относно дисертационен труд на тема:

**„АДМИНИСТРАТИВНОПРАВЕН РЕЖИМ
НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ“
от Александър Светлозаров Костов**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“,
по докторска програма „Административно право и административен
процес“ в професионално направление: 3.6. Право

**Научен ръководител:
проф. д-р Емилия Панайотова**

1. ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

Определена съм за член на научното жури със Заповед № РД-38-655/13.10.2025 г. на Ректора на СУ "Св. Кл. Охридски".

На първото заседание на научното жури е установено, че авторът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Представеният автореферат е обстоен и отразява правилно приносите от труда.

2. АНАЛИЗ И ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е написан по тема, която е актуална, тъй като липсва цялостно обстойно изследване на регламентацията на висшето образование. В същото време практическото прилагане на Закона за висшето образование и относимите подзаконови актове, поставя редица проблеми, чието разрешаване засяга обществения интерес. Това авторът А. Костов го отразява във въведението.

Съдържанието на труда е разпределено в увод, три глави и заключение, като считам, че систематиката е удачна. Впечатлява обема от 555 бележки под линия.

В Увода А. Костов правилно пояснява, че темата има различни аспекти - финансовоправни, гражданскоправни и пр., като се фокусира само върху административноправните аспекти, с оглед множеството специални органи, тяхната компетентност и спецификите им.

Правилно той подчертава, че те следва да бъдат изследвани в тяхната детайлност, както и в тяхната съвкупност, за да се открият изводите и предложенията за оптимизиране на законодателството и практиката.

В Първата глава авторът разглежда предимно развитието на законодателството в исторически аспект. Той подчертава принципа на академичната автономия като фундаментален принцип на уредбата. С приносно значение е установяването на елементите на това понятие. Направените предложения *de lege ferenda* подкрепям, като оценявам подхода да се препраща в конкретика и към законодателството на други държави /напр. Чехия, Хърватия/.

В глава Втора А. Костов изследва функциите на държавата в управлението на висшето образование, изразяващи се чрез правомощията на различните държавни органи в сферата на висшето образование.

Авторът прави анализ на всеки от основните административни органи, както и на Народното събрание, като сочи проблемите, които се създават от некоректна правна уредба, анализира същите и по отношение на структурата и състава на някои от тях. Оценявам положително предложението на автора и обосновката му, компетентността на Народното събрание относно откриване и закриване на висши училища да се регламентира като компетентност на Министерския съвет, с оглед възможността издадените актове да подлежат на съдебен контрол.

В тази връзка авторът правилно предлага реквизити на акта за създаване на висше училище, намирайки нормативна празнота.

Интересен и важен е анализът на решенията на Народното събрание, с които се приемат стратегии за развитие на висшето образование. Авторът приема, че те са ненормативни актове, обаче по арг. от чл. 86, ал. 2 от Конституцията ни, имат задължителна сила за всички административни органи в сферата на висшето образование. По тази причина счита, че противоречащите им административни актове следва да бъдат отменяни от съда.

С приносен характер е анализът на създаването на Националната карта на висшето образование в Република България, като споделям критиката на автора да се регламентира компетентност на Министерски съвет, вместо на Народното събрание.

Анализът на правомощията на министъра на образованието и науката е извършен детайлно, с разбиране на материята и с интересни концепции на автора. Така напр. изводите за обжалваемост на издадените от министъра актове, свързани с капацитета на висшето училище, или за някои нарушения на ЗВО от висшите училища, са обосновани и подходящи.

Задълбочено и с примери от казуистиката А. Костов анализира регулацията на Националната агенция за образование и акредитация /НАОА/, Акредитационния съвет и Постоянната комисия за следакредитационно наблюдение и контрол (ПКСАНК) към НАОА. Той коментира не само проблеми при реализацията на техни правомощия, но и дори правоотношението на членовете на органа, предлагайки то да има трудовоправен характер.

С приносно значение е изясняването на правния термин „акредитация“ в контекста на висшето образование, както и спецификите на административния акт, издаден от НАОА в процеса на акредитацията. Авторът в края на тази глава обобщава всички негови предложения *de lege ferenda*, които показват умение за критичен анализ.

Глава трета с наименование „Висшето училище“ има за фокус на изследването правосубектността на висшето училище и проблемите в правната уредба на този юридически сложен орган. Именно тази сложност А. Костов пояснява детайлно, като счита, че то е юридическо лице на публичното право от вида на учрежденията, възложени са му със закон публичноправни функции и може да осъществява нестопанска дейност с особен предмет, като в същото време е и типичен административен орган по см. на АПК.

Авторът предлага редица предложения за оптимизиране на законодателството, които са полезни и удачни.

Обобщено, в дисертационния труд А. Костов е успял да изгради цялостна представа за сложния правен режим на управление на висшето образование.

Показва задълбочени познания в административното право и процес, вниква в детайлите на специалната правна уредба и предлага удачни решения на реални проблеми в практиката. Дисертационният труд има приносен характер за правната ни доктрина и според мен би се ползвал и в практиката в сферата на висшето образование.

3. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Добре би било авторът да премахне някои изрази, като „българския обществен разговор“, „историческото препускане“, на фона на иначе добрия правен стил и език. Препоръчвам издаване на труда с оглед на неговата практическа полза.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

С оглед изложеното по-горе и законовите изисквания, давам своята **положителна оценка** и препоръчвам на научното жури да гласува положително за присъждане на научната степен „доктор“ на **Александър Светлозаров Костов** за придобиване на образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Административно право и административен процес“ в СУ “Св. Кл. Охридски“.

5.11.2025 г.

/проф. Дарина Зиновиева/